

Tiedotusvälineille, julkaisuvapaa 4.10.2013

Suomen kirjastoseura: Ammatillaiset tekevät kirjastotyön, vapaaehtoiset lisäävät yhteisöllisyyttä

Kirjastoseura vaatii, että kunnat noudattavat kirjastolakia ja –asetusta myös talouden tiukentuessa.

Kirjastolain mukaan kirjastoissa on oltava riittävästi koulutettua henkilöstöä. Kirjastoasetuksen mukaan vähintään 70 prosenttia kirjaston henkilökunnasta pitää olla kirjastoammatillisesti koulutettuja, 45 prosentilla tulee olla kirjastoalan korkeakoulututkinto. Yleisten kirjastojen laatusuositus edellyttää, että kirjaston henkilöstömäärä on vähintään 0,8-1 henkilötyövuotta / 1 000 asukasta.

Vapaaehtoistyö on kasvava yhteisöllisyyden muoto. Vapaaehtoistyö hyvin organisoituna voi tukea yhteisöllisyyttä silloin, kun päävastuu on vakituisella koulutetulla henkilökunnalla. Vapaaehtoiset ovat yhteistyökumppaneita, jotka antavat kirjastopalvelujen suunnittelijoille ja tekijöille arvokasta tietoa asukkaiden tarpeista. Kirjastoissa on tilaa vapaaehtoistyölle, mutta kokonaisuuden hallinta, kehittäminen ja kirjastoammatilliset tehtävät ovat koulutetun ja vakinaisen henkilökunnan työtä.

Kirjaston suurimmat kustannukset muodostuvat henkilö- ja tilakustannuksista. Siksi on järkevää, että tilojen käyttöä tehostetaan. Kirjastot ovat laajentaneet aukioloaikojaan tarjoamalla joitain kirjastopalveluja ilman henkilökuntaa, jos kirjastossa on jo muutenkin hankittu lainaus- ja palautusautomaatit. Kirjastotiloja on annettu esimerkiksi erilaisten yhdistysten käyttöön varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella. Kirjastot ovat myös tehostaneet ja rationalisoineet toimintojaan vuosien ajan.

Tämä on saattanut antaa päättäjille mielikuvan siitä, että henkilökuntaa ei enää tarvittaisi. Huolestuttavaa onkin, jos kunnat eivät palkkaa ammatillisesti koulutettua henkilökuntaa vapautuviin työtehtäviin, vaan henkilöstövaje korvataan vapaaehtoisilla. Vapaaehtoisen työvoiman käyttö ei myöskään voi olla toimipaikan lakkauttamisen vaihtoehto.

Kirjastoseuran kanta on, että vapaaehtoinen työvoima ei korvaa ammatillisesti koulutettua vakituista henkilökuntaa. Julkista, lakisääteistä peruspalvelua ei voida hoitaa talkoilla. Ulkoapäin pakotettuja ja säästöyistä tapahtuvia talkoita emme hyväksy, mutta kumppanuuteen ja vuorovaikutukseen perustuvaan vapaaehtoistyöhön suhtaudumme myönteisesti.

Jukka Relander
puheenjohtaja
Suomen kirjastoseura

Kristiina Kontiainen
toimistopäällikkö
Suomen kirjastoseura